

A tudomány és a leleplezés fegyverével kell harcolnunk a klerikális reakció néphutítása ellen

A klerikális reakció, az egyházak leple alatt gyűlékező népeleves elemeinek tevékenysége, amelynek célja a népi demokratikus rendszer megdöntése, a föld visszavétele a parasztnyúzó földesuraknak, a tőkés rendszer és ezen belül a főpapság politikai és gazdasági hatalmának visszaállítása. Ebből a célból a klerikális reakció az összeesküvéstől kezdve, a dolgozó tömegek becsapására semmilyen eszköztől sem riad vissza.

A klerikális reakció központja a Vatikán, Közismertek azok a kapcsolatok, amelyek a Vatikánt a nagytőkéhez fűzik. Hiszen a szentszék vagyoni főintézője az a Nogaró, aki Olaszország legnagyobb kereskedelmi bankjának alelnöke, 30 tőkés vállalat igazgatója, tagja. Helyettese Schachetti márk: 40 ezer hold tulajdonosa. A Vatikán 40 központi bank és több száz kisbank révén az olasz nemzet megtakarított 600 milliárd lírájából 400 milliárdot tart a kezében. Jelenleg, hogy a Vatikán egyáltalán nem finnyos abban, hogy honnan ered a jövedelme, mert Nogaró keresztyén a Vatikán gazdálkodik a 35 ezer dolgozót foglalkoztató monte-candí robbanógázgyárban is. A Vatikán tehát maga is

a világ egyik legnagyobb nagytőkése

mint ilyen, célja ugyanaz, ami az amerikai imperializmusé: új háború a népek becsapása árán, a vérengszerzett dollármilliárdok továbbszaporítása.

Ethető tehát az a kapcsolat is, amely a Vatikán és az USA között fennáll. Amíg a II. világháború idején a fasiszta hadsereg látszólag győzelmeiért ért el, addig a Vatikán teljes mértékben Hitler és Mussolini támogatja, azt remélve, hogy a fasiszta hadsereg megsemmisíti a Szovjetuniót. Azonban 1942-43-ban a sztálingrádi csata idején a Vatikán megremélt a fasiszta hadsereg széttörésén és a Szovjet Hadsereg ragyogó győzelmén új „szentszövetség” követségét kezdte meg a Szovjetunió elén. „Keresztényháború” érdekében. Az 1948-as Vatikán-USA titkos szerződéssel a Vatikán teljes mértékben az új háború gyújtópatkájává, az imperializmus egyik legerősebb eszközévé vált a dolgozó tömegek becsapásában és félrevezetésében.

Az imperializmus a Vatikán segítségével minden erejét megfeszíti, hogy a népi demokráciákban megdöntse a munkások és dolgozó parasztok hatalmát és a földesurak, gyárosok, valamint a főpapság hatalmát állítsa vissza. Ez a célja a térszertelethez egyetemes a katolikus ahol közismert, hogy az ország v. klerikális reakciónak házában is, egyház birtokában volt. A Mindszenti-féle perből kiderült, hogy maga Mindszenti — a vatikáni központ fizetett ügynöke — kormányzó babérokra pályázott és amerikai útja alkalmával Chicago mellett Habsburg Ottóval találkozott, akinek családja több mint 400 évig gyarmati sorban, embertelen elnyomásban tartotta a magyar népet. A klerikális reakció a Horthy-fasiszta rendszerben teljes mértékben

támogatta Horthyék munkás- és parasztellenes uralmát,

oldását adta azokra a terrorintézkedésekre, amelyeket a fasiszma munkásosztály legjobbjai ellen fogantatosított, keneteléses szavakkal és anyagi támogatással segítette a magyar fasiszta hadsereget a Szovjetunió elleni bűnös háborúban.

A klerikális reakció az egyházak védőszámba járó bűvája ma is változatlan hevesességgel támad, azonban népeleveséget ma kenetteljes szavakba burkolja. Amíg az egyházak a Horthy-rendszerben teljes mértékig kiszolgálták az uralkon lévő népeleves osztályokat, addig kormányunknak hosszú harcot kellett vívnia azért, hogy az egyházak vezetésével megegyezés jöjjön létre, itt bizonyosodott be, hogy egyes egyházi vezetők szép szavai mögött ténylegesen a dolgozó nép mérhetetlen gyűlölete van, hiszen ma, amikor a dolgozó nép az ország gazdájává válna a szocializmus építésén munkálkodik, az egyházak becsületes vezetőinek is teljes mértékben a nép mellé kellene állniuk ebben a küzdelemben.

Ehelyett mit tapasztalunk? Azt,

hogy a kormánnyal való megegyezés ellenére egyesek változatlanul folytatják a harcot a nép állama ellen, a dolgozók érdekei ellen. Deszken házról házra járva egyes egyházi személyek több mint ezer lojást, lisztet, kolbászt gyűjtöttek össze, amivel a begyűjtést akadályozták. A klerikális reakció az elmaradottságra, a butaságra épít. Félrevezetik a dolgozókat azzal, hogy megszentelik az állatokat mondva: ne legyen dögvész, — holott ma már minden ember tudja, hogy a jószágvesztés ellen nem a szenteltvíz, hanem a szérum és az állatok helyes gondozása véd. Az amerikai imperializmus terveit úgy segíti elő a klerikális reakció, hogy az

egyházi adók becsedésének ürügye alatt

rémhíreket terjeszt. Arról beszélnek, hogy Pesten a romok között német katonákat találtak éve, akik még az elmúlt háború ideje alatt kerültek oda és valami „csoda” folytán átvészelték a felszabadulás hét esztendejét. Az a célja a klerikális reakciónak ezzel a rémhírterjesztéssel, hogy dicsőítse a fasisztust és a külföldi imperialistákat.

A munka minden területén tapasztalható a klerikális reakció aknamunkája. Az ősi munkák során különféle ürügyekkel igyekeztek elvonni a dolgozókat a feladatok elvégzésétől. Házlátogatások alkalmával nyitlan uszították a begyűjtés, az adófizetés, a termelőszövetkezeti mozgalom, és a munkafegyver ellen, hogy ezzel gyengítsék a nép államának erejét. Így jutott a new-yorki imperialisták utasítása Rómán keresztül el a csongrádi szövetkezőkhez. Ilyen aknamunkát végzett Hódmezővásárhelyen öt jezsuita is, akiknek garázdálkodását kormányzatunk megakadályozta és követelte, hogy az egyház kötelezőből távolítsák el őket.

Ezeket a népeleves elemeket dr. László Kálmán püspöki tanácsos is támogatja, akik a alaposabban megnevezünk, kiderült, hogy apjának 50 hold földje volt. A klerikális reakció szoros kapcsolatot épít ki a horthysta földtulajdonosokkal és a kuláksággal, akik mindenben segítik népeleves munkájukat. Egyes reakciók úgy igyekeznek a dolgozók bizalmába férkőzni, hogy azt beszélik: ők is a munkások közül származnak és azok jótélemből küzdenek. De ha közelebbről megvizsgáljuk munkájukat, a kenetteljes ájarc alól előbukkan

az imperialisták ügynökeinek alattomos arca.

Kiszeboron Kleits kanonok példájára.

A győzelem színe repült a csongrádi megyei levelező csoportjával az alföldi városokon keresztül. Ifj. Orosz János levelezőnek szeme csak úgy itta a tájat. A mult rendszere annyit sem adott neki, hogy túljusson szülővárosán. Valamennyiüknek felcsillant az arca, mikor Pestre érve eléjük tárt a győzelem fényét. Meglepő: ahol néhány hónappal ezelőtt még öreg, kopott házak álltak, most büszkén magasodik egy-egy szép, nagy épület. „Egy a jelesnap — a béke” énekelte a kiöltötte csoportja. Egy gondolatlat szavanyalt a dal Bakáty Vera kormánykötő. telet sztahanovista és Veréb János csandái mintagazda ajkán: nem hiába harcolunk a sajton keresztül is a fejlődésért. Ime itt az eredmény...

Amint a két hatalmas autóbussz lekanyarodott velünk a Nyugati pályaudvarról a Duna-partra, a MEMOSZ-székház mellett térről messze feltűnik Sztálin elvárs hatalmas méretű éreszobra. Úgy éreztük: érebeöntött alakjából is nemcsak szellem, szereit gondoskodása árad felénk. Akk tudunk megvárni a lenyűgöző látványtól. A székház előtt a tanácskozás színhelyén, már közel ötszáz levelező ismerkedett egymással. Nincs az országnak olyan része ahonnan ne jöttek volna el a közvélemény parancsnokai. Sokan nem volt még ilyen meleg, őszinte találkozás a saját munkájával, mint ezen a két napon.

A székház dísztermében gyönyörűen feldíszített emelvény és lelkesítő feliratok fogadják levelezőinket. A karzatán reflektorok egész sora és filmfelvételgép várta, hogy

dául burkoljan és néha már nyitlan is izgat öt éves tervünk létesítményei ellen. Bátyi Pál bakszi plébános pedig másként működött a dolgozók ellen. öt éves tervünk nagy-szerű létesítményeit az egyházak eredményének akarja tulajdonítani, s közben különféle akciókkal az ősz folyamán igyekezett elvonni a dolgozó parasztságot a mezőgazdasági munkák végzésétől. A csongrádi szocialis otthon vezetésébe be-szivárgott apácák miatt kellett oly sokat szenvedniük az otthon ápolójának, de ugyanakkor Szolnoki plébános mindenben dúsalkodott. A klerikális reakció egyes elemei nyitlan is kimutatják a dolgozókkal szembeni gyűlöletüket. Dukai József volt vásárhelyi jezsuita a néppel szemben vállalt esküjét visszavonta, népi alkotmányunkat gyalázta és mocskolta.

Helytelen lenne azonban ha azt hinnénk, hogy csak a katolikus egyház körében vannak olyanok, akik nem tartják be az államjogi szembeni hűségüket és uszítanak dolgozó népket ellen. Nem egy helyen megyénkben a református presbitériumokban kulákok vannak, mint Vásárhelyen dr. Csáky kulák üggyvéd, vagy Makón Szirbik Sándor kulák-elnöklekés. A megyében nem egy helyen működnek különféle szekták is, baptisták, nazárenusok, jehovisták, lábmocskok, reszketősök stb. mintegy 36 féle, amelyek különféle középkori szokásokon alapulnak, s a nyugati imperializmus pénzén tarva fenn magukat, valójában is az imperialistáknak dolgoznak. Ezeknek mind-egyikének legjellemzőbbje: a tudományellenesség. Ezek a szekták igyekeznek embereiket vezető beosztásban elhelyezni. Egyes üzemekben, mint a Hódmezővásárhelyi Mértégyárban és a Makói Gépgyárban, ahol az úgynevezett „lakus papok” igyekeznek gazdasági romboló munkát végezni.

A példák arra intenek bennünket, hogy sokkal nagyobb erőb-séget kell tennünk a klerikális reakción minden megnyilvánulása ellen. A klerikális reakció népeleveségét le kell lepleznünk, a klerikális reakció által terjesztett hamis és hazug nézetek ellen pedig a materializmus diadalmas fegyverével kell harcolnunk. Meg kell is-mertetnünk a dolgozókkal a tudomány nagyszerű eredményeit, mert ennek ismerete jelenti a legnagyobb veszélyt a klerikális reakció néphutító és félrevezető aknamunkájára.

Képek az országos levelező-konferenciáról

egy-egy felszólaló megöröklésnek. Valamikor csak úri dáma, föld-birtokosok és máltságok kerülhetek a felvételgép elé ünnepek alkalmával. Most az ország ura — a nép ünnepe. Ne csak olvassa, de hallja és lássa is az egész ország, hogy a magyar sajtó szabad fórum országunk vezetői mellett egyformán helyet kapnak szabad véleményük nyilvánítására a dolgozók.

A konferencia áhítatos csendben kezdődött. Betlen elvtárs szavai mélyen vésődtek a szívekbe. Leírtasapban törték ki valamennyien, mikor kifejtette, hogy a levelezők teljesen átérték. Mit jelent az, hogy ez az ország a dolgozó nép hazája. Mit beszélt, perceként zúgott fel a taps Sztálin és Rákosi elvtársak nevének említésekor. Együtt örültek, ujjongtak ennek a szép ünnepnek, a sajtószabadság eme őszinte, igaz megelevenítőjének az olasz, francia nép és a balti országok népeinek a kiűzöttjei. Mihail Avarkievics Harjmov elvtárs, a Szovjetunió sajtójának egyik vezető tagja, a dicső „Pravda” képviselője, mintha magához ölelte volna tekintetével a magyar sajtó harcos kiűzöttjeit.

Régi munkatársak, a nehéz időkben egymástól messze elkerült dolgozók találkoztak a konferencián egymással. Gojsza bácsi, a nagy feketebajuszos, mindig jókedvű dolgozó paraszt most széles gesztusokkal magyarázza az emelvényről, ha-

Elkészült Szeged műemlékeinek jegyzéke

A megelőző műemlékvédelemnek az a célja, hogy a kulturális örökség megőrzésénél és a szocialista kultúrában való felhasználásáról szóló lenini tanítás értelmében megőrizve a pusztuló, az emul-korok történelmi és művészeti értékeit épületeit és értékeit, szépségeit, az egész dolgozó nép számára hozzáférhetővé tegye. Az építészkon-gresszus nemrég lezajlott vitán a Re-vai elvtársnak a magyar építészet kérdéseiről elmondott jelentős meg-jegyzései a nemzeti hagyomány ké-rését az építészet terén is döntő jelentőségűnek jelölték meg. A szocialista építés tendénte csak még fokozza a műemlékvédelem jelentő-ségét és fontosságát. A Múzeumok és Műemlékek Országos Központja megalakulása óta a szovjet műemlékvédelem tanulságait magáévá té-vé, hatalmas munkát végzett a ma-gyar mult történelmi és művészeti emlékeinek számbavétele, gondozásá-n és helyreállításá terén. Az öt éves terv során a műemlékvédelem szem-pontjai szerint építik újjá hazánk első védett műemléki területét, a budai várnegyedet. A megelőző mű-emlékvédelem szolgálja az a terv-szerű, nagyletelőségű munka, mely városunkban számbaveszi, jegyzékbe foglalta a védelemben részesítendő műemlékeket, épületeket, városrészeket.

Ennek a hatalmas tudományos munkának során Budapest, Debrecen, Pécs és Sopron után most készült el Szeged városképi és műemléki vizsgálata, mely nemcsak fölsorolja, de fontossági sorrendbe is állítja a fennmaradó műemlékeket, sőt javaslatot is ad az egyes műemlékek karbantartására, helyre-állítására, városképi jellegük kidom-borítására. Így például igen hasznosak azok a szempontok, melyek a Széchenyi-tér, a Dóm-tér, a Kie-lísa-utca 8—12. számú házak lakóház-sora, a Sztálin-körút több részlete s más városképi szempontból értékes épületek megővését, gondozását célozzák.

Az ismertebb műemlékek közül a jegyzék közli a „József-ház” (Iskola-utca 6.), a Dáni-ház (Dáni-utca 1.), a Vajda-ház (Dugonics-tér 3.), a Vedres-ház (Roosevelt-utca 9.), Fe-kele-ház (Somogyi-utca 13.), Zsófi-ház (Széchenyi-tér 9.), a Peterneli-ház (Kálmán-utca 16—17.) stílusle-írását s műemléki fokozatát. Felté-lelt fennmaradónak jelzi például a régi Hungaria-szálló klasszicista épületét (Iskola-utca 20., Dóm-tér sa-rok), mely a Dóm-tér egész északi oldalának városképi jellegét is meg-határozza. Nagyon helyesen köve-teli a jegyzék, hogy a város egyik legrégibb műemlékeinek, a Deme-ter-toronyának oldalát elcsúfító síf-justalan kökeret, melyből Horthy-nak és ellenforradalmár terroris-táinak domborművét már rég el-há-voltították, ugyancsak sürgősen le kell fejtetni a műemlékről. Joggal ajánlja a kiadvány, hogy a Vedres István-tervező Károly-ház (Kia-vál-ter 5.) elnyitott homlokzatát állítsák helyre, a Kistisza-utca 8.

számú házat, Szeged „vízelőtő” há-zainak egyik legjellegzetesebbének pedig a modern vakolás helyett me-szelt homlokzatúvá kell visszaállí-tani.

A városképi javaslatok közül kiemelendő az Aradi-utca mindkét oldala, a Deák Ferenc-utca 6—12. és 19—25. számú házak sora, Kelemen-utca mindkét oldala és a Sztálin-sétány, a helyreállítandó és városképi múzeumok alakítandó várai.

A műemléki vizsgálat hasznos munkát végzett a szegedi műemlékek számbavételével, s ha van is néhány hibája és hiánya, mégis első lépés a szegedi építé-szeti kultúra megismerése, meg-becsülése felé. Csak egy-egy példát a hibára, s a hiányra: hiba, hogy a jegyzék szerint az alsóvárosi pa-rasztházak napsugár-díszítésű ház-soromzatai (Pásztor-utca 63—73.) a belvárosi Árpád-tér 4—5. ház napsugaras, barokkos kapudíszének lenne népi utánzása, holott éppen fordítva van. Hiány például, hogy az olyan jellegzetes épület, mint az utolsó szegedi timárház, a bór-szártó padlást máig is megtartó Polmayer-féle ház (Maros-utca 26.), vagy Kálmán Lajos lakóháza (Oltványi-utca 2.) nem szerepel a jegyzékben. Mindezek azonban ja-víthatók, mert hiszen a számbavé-tel nem lezárása a műemlékvéde-lemnek, hanem kezdete.

Sokkal nagyobb hiba, hogy ez a kiadvány csupán eokszorosítva, alig húsz példányban jelel meg, ami még a szűkkörű érdeklődők számára is hozzáférhetetlenül teszi. Pedig ennek az a jelentős kiadványoknak népevelő szere-pük is van: meg kell ismertetni magunkkal, a szegediekkel is saját városuk műemlékeit, műemlék-jellegű épületeit. Hasznos lenne tehát, ha ez a kiadvány kisebb alakban, több példányban, leg-alább néhány fényképpel ellátva nyomtatásban is megjelenne, s így minden érdeklődő hozzáfér-hetne. Szegeden építőipari közép-iskola is van: a magyar építészet haladó hagyományait az itt tanuló ifjúság úgy tudná legjobban elsa-játítani ha e levezékek a kéz-ben végigjárja a város, s tudato-sítandó magában mindazt a művészi és történelmi tanulságot, amely-keket ezek a mindennap látott, de nem nézett épületek a nemzeti mű-vészet és a szegedi kultúra szem-pontjából jelentenek. Ugyanez a feladat a városunkban megforduló idegenek, vendégek kalauzálása terén is: csak ha e könyvecskét lapozgatjuk, akkor látjuk igazán, mennyi minden látni, gyönyör-ködni, tanulni való van Szeged utcáin, terein. S ez a sok történelmi, művészi érték ma mind a dolgozó népé!

Dr. Péter László

a makói „József Attila” múzeum igazgatója

sajtó régi, kipróbált és új harcosai-nak.

gyan játszottak „büjös-kál” a Horthy-rendszer erőszakos szervezé-tel mikor a nagy sztrájkharcol-voltak. 1942-ben a hírhedt Weiss Manfréd csepei gyárban dolgozott éhbéért, elszakítva falujától, es-ládjától. Nyolcan lakunk vele egy-szobában a gyár „munkásjóléti ot-honában”. Most megtalálta a földet. A jászapati Alkotmány-tsz elnöke, kiűzött mintagazda.

Egyháziulán váltakoznak a ked-vesebbnek kedvesebb jelenetek. Gás-pár Istvánné levelező, az orosházi Vörös Csillag-tisz tagja, felszólá-lásban közvetlen hangon beszélt el, mennyit gondolkodott azon, ho-gyan jöjjen el a konferenciára, mi-vel kicsiny gyermeke van.

„Úgy gondoltam — mondotta emelkedett hangon —, hogy a ko-reai anyák is egyik karjukon gyer-mekeikkel, másik kezükben fegyver-rel várják a házat. Ezért hát én is felvettem karomba kis gyermekemet és elindultam.”

Eleven a kis gyermek, mint a gyík. Sokszor „beleszólt” a nagyok beszédébe. Mikor az anyja örömtől könnyes arcot vesi át a Nép-kör-társasági Erdemérem ezüst fokozatá-t, ő is elmosolyodik, mintha meg-érezne melkora nagy megtisztelte-tés érte édesanyját.

A levelezők kiűzöttése után fia-tal újjáélt forró tapsviharban adtak át a magyar sajtó ajándékait a tesztvépártok lapjai kiűzöttjeinek. Erős, meleg kézszorítása volt ez a

A Szabad Nép iránti nagy szere-tet megható megnyilvánulása volt, amikor a Budapesti Villamosgép-és Képlégyár munkáslevelezője egy szép aranyozott keretű képet adott át a Szabad Nép szerkesztőségének ajándékul. A kép egy levelezőso-porot ábrázol, amint azok megbe-széltek, mi írjanak az üzemről. A várpaiotai szénbányászok nevében Gera György bányász egy bányász-lámpa tökéletes kisgyűrűt mását nyújtotta át Betlen elvtársnak.

„Úgy világos meg a magyar sajtó útját a lenini-sztálini eszme, mint ahogy a mi munkánk is megvilágítja lent a bányában a bá-nányász-lámpa” — mondotta a kis lám-pa átadásakor.

A konferencia legkedvesebb és legnagyobb eseménye mégis az volt, amikor Gáspár Istvánné elvtársnő, tiszcs-tag, felolvasta annak a táv-íratnak a szövegét, amelyet a kon-ferencián résztvevő levelezők ki-űzötték Rákosi elvtársnak. Színni nem akaró taps zúgott fel a lávitat felolvasása után. A tapsban benne dobogott valamennyi levelező szí-nek öröme, a távirat legszébb sora:

„Ma szabadok vagyunk, miénk minden ebben az országban, egge-nes áradékkal járhatunk emeli fővel szőlhatunk bele hazánk irányításá-ba. Köszönjük ezt a szabad és dol-dog életet a nagy Sztálinnak, fel-szabadítóknak és köszönjük az ő legjobb magyar tanítványának. Ön-nek, Rákosi elvtárs.”

— KOVÁCS IMRE —